

Lausunto

10.10.2022

Asia: VN/15071/2022

Lausuntopyyntö ehdotuksesta lääketaksasta annetun valtioneuvoston asetuksen ja apteekkiverolain muuttamisesta, jotka ovat osa hallituksen esitystä lääkehuollon kustannustehokkuuden parantamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO 10.10.2022

STM060:00/2022 ja VN/15071/2022

Hämeen Apteekkariyhdistys ry haluaa lausua asiasta seuraavaa:

Perjantai-iltana 7.10.22. virka-ajan jälkeen alkanut ja maanantaina 10.10.22 päättyvä lausuntoaika apteekki-alan tulevaisuutta näin olennaisesti koskettavassa asiassa on kohtuuton. Näin lyhyt lausuntoaika ei mahdollista esimerkiksi tarkistuslaskelmien tekemistä, apteekkikohtaisen vaikuttavuuden arviointia tai ylipäätään riittävän perusteellista perehtymistä uuden esityksen vaikuttavuuteen. Tällainen toiminta ei nähdäksemme ole hyvän hallintotavan eikä suomalaisen lainvalmistelun mukaista. Oleellisesti asiaan liittyviä tahoja on jätetty ennakkoon informoimatta lausuntopyynnön saapumisesta, vaikka aikataulu on ollut kohtuuttoman tiukka. Osa ensimmäisellä lausuntokierroksella lausuntopyynnön saaneista tahoista on myös jätetty syitä esittämättä ulos toiselta lausuntokierrokselta. Haluamme lisäksi tuoda esille, että kaikki halukkaat yhdistyksemme jäsenet eivät päässeet mukaan 10.10.22 järjestettyyn kuulemistilaisuuteen, vaikka olivat lausuntopyynnössä esitetyn ohjeen mukaan ja ajoissa pyytäneet linkkiä kokoukseen.

Esitys on kesäkuussa lausuntopyyntökierrokselle lähteneeseen esitykseen tehdyistä muutoksista huolimatta edelleen huolestuttavan raakile. Lääketaksan leikkausten ja apteekkiveron muutosten käsittely kokonaisuutena on oikeansuuntainen ajatus, mutta nyt esitetty toteutustapa uhkaa edelleen maankattavan apteekkiverkon toimintaa ja uhkaa lisätä polarisaatiota pienten ja suurten

apteekkien välille. Esitetty apteekkiveron muutos korjaa tilannetta erityisesti suuren liikevaihdon ja sitä kautta korkean apteekkiveroprosentin apteekeissa. Pienimmissä apteekeissa veron muutoksella ei ole lainkaan korjaavaa vaikutusta tuloksen heikkenemiseen säästöjen myötä, ja pienissä apteekeissakin korjaava vaikutus on varsin pieni. Myyntikatteeltaan heikoimpien edullisten lääkkeiden taksaleikkaus huonontaa edelleen niiden apteekkien tilannetta, joissa myydään paljon jo aiemmin heikolta katteeltaan ongelmallisiksi todettuja, edullisimpia lääkkeitä.

Esitys on vaikuttavuusarviointien osalta puutteellinen. Vaikka esitettyjen toimenpiteiden yhtenä keskeisenä tavoitteena on pienentää valtion maksamien lääkekorvausten määrää, ei esitetyillä toimenpiteillä saavutettavista lääkekorvaussäästöistä ole esitetty arviota. Verotulokertymää arvioiva osa esitystä on puutteellinen ja vaikutustenarviointi apteekkien lääkemyyntiin puuttuu. Liikevoitto- ja tappiollisuuslaskelmia on esitetty sellaisilla luvuilla, joissa ei ole huomioitu apteekkarin laskennallista palkkakoikaisua. Millä tämä perustellaan? Tulisiko apteekkarin toimia yrittäjänä ilman tuloja? Apteekkarin vuositulon jäädessä alle laskennallisen palkkakoikaisun yrittäjäksi ryhtymisen kiinnostavuus laskee ja jossain kohtaa kannattavuuden lähetessä nolaa tai painuessa tappiolle häviää. Myös apteekkien ei-lääkkeellisten tuotteiden eli vapaakauppamyntien ottaminen mukaan laskelmiin on hämmentävää. Luvanvarainen osa apteekkitoimintaa on lääkemyynti, muu osa on vapaasti kilpailtua. Tähän on ottanut kantaa muun muassa Oikeusministeriö jo kesäkuun esitykseen antamassaan lausunnossa. Edelleen vapaakauppamyynnit kulkevat laskelmissa mukana.

Esityksen laskelmat perustuvat vuosien 2020 ja 2021 myyntilukuihin. Reseptilääkkeiden hintojen uutisoitiin syyskuussa 2022 laskeneen noin 5% vuoden takaisesta. Hintojen laskun lisäksi kannattavuuslaskelmien paikkansapitävyys kyseenalaistuu poikkeuksellisen voimakkaan inflaatiotilanteen takia. Apteekkien, kuten muidenkin toimijoiden, kulujen voimakas nousu on tosiasia ja vaikuttaa suoraan kannattavuuteen tulevaisuudessa. Apteekit eivät monen muun toimialan tapaan voi kompensoida tilannetta myyntikatteen parantamisella lääkkeiden hintoja nostamalla tai lääkkeiden myynnin lisäämisellä. Esityksessä mainittujen sopeuttamistoimien toteuttamismahdollisuus riippuu suuresti apteekista ja on arvattavasti heikoin pienissä apteekeissa, joissa henkilökuntaa on lukumääräisesti vähän ja esimerkiksi vapaan kaupan myynnin lisäämisellä saavutettava tuloksen heikkenemisen kompensointi marginaalista. Katsomme, että apteekkien kannattavuutta ei tulevaisuudessakaan saa laskea sellaisen liiketoiminnan ja myynnin varaan, joka on irrallista apteekin lakisääteisestä tehtävästä.

Suomen huoltovarmuus on nostettu tässä ajassa aiheellisesti usein esille. Toimiva ja maankattava lääkehuoltoverkosto on olennainen osa maamme huoltovarmuutta. Apteekit varastoivat alueensa väestöpohjan noin kahden viikon tavanomaisen lääkitystarpeen, ja toimivat näin paikallisena puskurina esimerkiksi lääkkeiden saatavuusongelmissa tai muissa kriisitilanteissa. Toiminnan taloudellisten edellytysten kiristyessä yksi sopeuttamistoimi lienee lääkevarastoon sidotun pääoman määrä. Tämä suuntaus voi heikentää lääkkeiden saatavuutta, mikä puolestaan ei ole hallituksen tavoitteiden mukaista.

Sinällään tarpeellisten säästöjen alttarille ei pidä uhrata sitä merkityksellistä työtä, jota suomalaisten apteekkien farmaseutit, proviisorit ja apteekkarit tekevät. Apteekkien laadukas, asiantunteva ja

pitkäjänteinen farmaseuttinen työ on merkittävää taloudellisesti, kansanterveydellisesti ja yksilötasolla. Esimerkiksi apteekkien tuottama lääkkeiden koneellinen annosjakelupalvelu kattaa jo yli 80 000 asiakkaan lääkehuollon, ja apteekkien erityiskoulutetut farmasian ammattilaiset tukevat rationaalisen lääkehoidon toteutumista lääkehoidon arvioinnin, tarkastuksen ja hoitajien koulutuksen kautta. Toivomme nyt päättäjiltämme näkemystä ja ymmärrystä sille, mistä kaikesta me apteekit suomalaisen terveydenhuollon kentässä huolehdimme.

Hämeen Apteekkariyhdistys ry:n puolesta,

apteekkari Anna Nurmi

Nurmi Anna
Hämeen Apteekkariyhdistys ry